

Hvad synes børnene?

Børnesensitiv og
samskabende praksis

v/ Anette Boye Koch

Dagsorden

Dagtilbudspædagogisk kultur

Vær børnesensitiv. sansende og slip
kontrollen

Et radikalt børneperspektiv

Billedbøger som børneperspektivisk
medie

Børnesensitiv dialog og
langsommelighed

Dagtilbuds- pædagogisk kultur

Børns egne udtryk

Børns oplevelser,
opfattelser og
forståelser af deres
livsverden

[indefra-og ud]

Verbalt sprog
samt kropslig
kommunikation og
handling

Voksnes tilnærmelser

Resultatet af voksen stræ-
ben mod at sætte sig ind i og
forstå

[udefra-og-ind]

Voksnes dobbeltrettede
opmærksomhed

Leg

Relationelt
fænomen knyttet til
børns kommunika-
tion i form af

LEGENDE SAMSPIL

Voksne, som indgår
i legende samspil
med børn på deres
præmisser

Hvad skal der til?

- **Børnesensitivitet**
- **Dynamisk samspil**
- **Slip kontrollen**

Børnesensitivitet?

Åbenhed og barnesans

- Fokus ikke kun på det verbale og det børn ytrer i voksenstyrede interviews, tegneseancer eller andet
- Fokus på det, børn udtrykker med kroppen i form af latter, skrig, ansigtsmimik og bevægelse
- Det, den voksne kan fortolke - fx som oplevelser af leg, vrede, utryghed eller at have det sjovt.
- Den aktive og reflektive sensitivitet overfor, hvad der sker i et barns liv i en konkret situation.
- Lydhørhed over for det unikke barn.
- Voksnes fænomenologiske åbenhed mod, hvad forskellige børn udtrykker kropsligt, verbalt og legende samt egne fortolkninger heraf
- Børnesensitivitet viser sig i den voksnes performativitet; voksnes ageren over for barnet og i de betydninger, som voksnes handlinger udtrykker.

"På kanten af sandkassen"

Da jeg går ind på legepladsen, bliver mit blik fanget af en pædagog, der sidder med et barn på sit skød, så barnets ansigt vender ind mod pædagogens bryst. De sidder på kanten af sandkassen. Barnet har været meget ked af det. Hun har stadig tårer på sine kinder, og hun "hikster", så hendes krop ryster, når hun trækker vejret ind. Pædagogens krop er helt i ro. Hun taler meget stille og fokuserer med sit blik på barnet, der lytter intenst. Det ser ud, som om der kun er de to i verden lige nu, og at dette øjeblik lukker sig om dem. Jeg er fascineret af intensiteten i situationen, og hvordan pædagogen med sin krop og vokalisering langsomt og roligt får barnet mere og mere i ro, mens hun genfortæller barnets oplevelse med barnets ord: "Og så gik du hen til ... (barnet nikker) "og så blev han sur ..." (barnet nikker), "og så blev du meget ked af det" (barnet nikker fokuseret igen).

Dialogen fortsætter, indtil barnets krop og vejrtrækning kommer mere og mere i ro, så pædagogens og barnets vejrtrækning næsten følger hinanden. Pædagogen kigger på barnet: "Er du klar til at lege videre nu?" Barnet nikker og hopper ned fra pædagogens skød og løber hen mod gyngerne (Feltuddrag, H. Laursen, Børnemiljøprojektet).

”Grisen, som brænder sig”

Børnene siger, at Hanne (den voksne) skal være en gris i legen. Hanne tager grisekostume på og siger øf. Julia siger, at hun skal grynte. Så gør hun det. Børnene siger, de skal lave ild. At der skal laves bål, og dragen Christian skal tænde det. Siri viser Hanne-grisen, at hun skal stikke hånden ind i ilden. Hanne rækker hånden frem for efterfølgende højt og larmende at råbe AV!

Hanne siger med klynkestemme: det gør så ondt, jeg har brændt mig. Tre børn begynder at hælde vand over grisen (Hanne) med kopper og pander. Hun bliver våd, ryster sig og udbryder: Uhhh – alt det vand. Øv. Børnene bliver opildnet og sprøjter (imaginært) vildere og vildere. Aijjj – Hanne vifter med store bevægelser det imaginære vand af sit hoved. Børnene ler.

Radikale børneperspektiver

Inddragelse af børns perspektiver er en gennemgående værdi i det pædagogiske arbejde.

Vi (pædagoger, børneforskere) tilstræber at få sensitiv indsigt i, hvordan børn lever, hvad de udtrykker og hvordan de oplever deres hverdag.

Det er dog i første omgang fordi vi SELV som voksne ønsker at få en viden fra børnene, som vi ikke har selv.

Etisk spørgsmål: hvad får børnene ud af at dele deres perspektiver med os – nu og her?

Præsentere et projekt, hvor vi er gået mere radikalt og gennemgribende til værks og undersøger, hvordan man kan arbejde med børns perspektiver på en måde, så de produceres sammen med børn, valideres af børnene og sidenhen formidles i et format rettet mod andre børn.

Projekt Verdens Venner (Koch og Brandt (2020-24))

Licensed under [CC BY-SA](#)

Vegas dag i børnehaven

Af Anette Boye Koch og Erika Zimmer Brandt

ONSTITEL

Morgen

Det er stadig mørkt, da jeg bliver afleveret i børnehaven. Jeg er træt, for det er tidligt, og jeg synes også, at det er koldt udenfor.

I dag er det min far, der afleverer. Vi kommer tidligere i børnehaven, når det er ham, der afleverer, for han skal tidligt på arbejde.

Han følger mig og min lillesøster Viola ind i børnehaven, og hjælper os med at få overtøjet på plads.

Inde i børnehaven er der dejligt varmt. Og far krammer både mig og Viola, inden han tager videre på arbejde.

HVAD SKAL DER TIL?

Børneforfatter og hovedperson

- Mod og tillid
- Nysgerrighed
- Kommunikationsevner
- Selvtillid
- Social kompetence

Voksen pædagog / professionel

- Improvisation (slippe styring)
- Sensitivitet
- Nysgerrighed
- Barnesans (van Manen)
- Legende tilgang og kreativitet
- Langsom pædagogik (Clark)

PRÆSENTATIONSTITEL

BØRNESENSITIV LÆSNING AF
BØRNEBØGER

The background of the slide is a photograph of a beach. In the upper right, a piece of bleached driftwood lies on the sand. The sand is light-colored with some darker patches and small pebbles. In the lower left, there are several seashells, including a prominent white one. The overall scene is a calm, natural beach environment.

Hvad fremtræder som vigtigt i den pædagogik, der udøves i relation til læsning af bøgerne?

1. Hastighed (dvælen og væren)

2. Åben dialog og plads til afveje (afstikkere)

3. Mod til fordybelse (fordybelse)

Langsomt læsetempo med mange pauser

Pædagogen kan med fordel læse i langsomt tempo med plads til at dvæle, lytte, tænke og arbejde sammen med børnene om det, der bliver læst. Man skal ikke kun læse højt med fortælle-stemme og fortsætte til næste side. Men derimod holde mange pauser, så børnene har tid til at gå på opdagelse i billederne, lægge mærke til detaljer, undre sig, stille spørgsmål og dele mulige svar.

"Pædagogen Sofie læser langsomt fra bogen, med lange pauser efter hver side. Elias siger: 'Jeg synes ikke, det ligner gymnastiktøj'. Sofie: 'Næh, det er faktisk svært at se. Synes du ikke, det ligner, at de har gymnastiktøj på?' Elias: 'Jeg mener ham der (mens han peger på et konkret barn i bogen). Sofie: 'Nåeh ... ham dernede. Tja, måske har han sin egen t-shirt på under træningsdragten?'".

Afveje som pædagogiske mulighedsrum

Afveje holder dialogen åben for det uforudsete.

Pædagogen skal betragte det uventede som et mulighedsrum der kan føre dialogen og børnenes læring i andre retninger.

Vores forskning viser, at dialogen med børnene åbner sig, og at de får mere mod på at bidrage, når pædagogen er parat til at lytte og gå med. Selv når det betyder, at bogen bliver lagt til side eller brugt på nye måder.

"Pædagogen Karen læser bogen fra Tanzania. Drengen Jens er meget interesseret i elefanter og ved, der er elefanter i Tanzania. Jens har en bog med om elefanter og foreslår, de også læser den bog. Bagefter går de rundt i børnehaven og leder efter elefanter. De finder elefanter mange steder – for eksempel på gardiner, på billeder, og i form af legetøj."

Fordybe jer i et hjørne af fortællingen

Læsning af bøgerne skal fremelske kunsten at dykke ned i, afsøge detaljer og bruge alle sanser i udforskning af et hjørne af fortællingen – i kompagniskab med børnene.

Sammen kan man undersøge komplekse og måske forvirrende sammenhænge og blive klogere på et del-element af det, du oprindeligt troede, børnene skulle lære om.

”I børnehaven Bifrost læser pædagogen Lene højt fra en bog om Samiah og Giovanni, som selv har været med til at lave en bog med billeder fra deres børnehave i Tanzania. Børnene lytter til Lenes fortælling, mens de peger og taler med om det, de ser i bogen.

Samme eftermiddag vil Roar og Liv gerne lege skole på den måde, børn i Tanzania går i skole. De spørger Lene, om hun vil være læreren. Så starter en leg, hvor de er skolebørn, som sidder og øver sig i at skrive rigtig pænt”.

Børnesensitiv og samskabende praksis

Pædagogers kernekompetence

Lav noget med børn i centrum på en børnesensitiv og legende måde

Fasthold det, I samskaber igennem et medie, der kan deles med børn

Brug det til 'noget' sammen med børnene / andre børn på en børnesensitiv og legende måde

"The way to get started is to quit talking and start doing."

(Walt Disney)

Referencer

Brandt, E.Z & Koch, A.B. (2022). Min børnehave er et sted i verden. Må jeg se din børnehave? I: *Pædagogisk Extrakt*. Tema: Et elskeligt rod. Nr. 20 juni 2022. Side 29-32.

Clark, A. (2023). *Slow knowledge and the unhurried child. Time for slow pedagogies in early childhood education*. Routledge.

Jørgensen, H.H. & Koch, A.B. (2024). Pædagogers betydning for børns oplevelser af leg: "Du må ikke grille en baby". Om hvordan voksnes handlinger i og omkring børns leg i børnehaven har betydning for børns oplevelser af leg som sjov. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*. Volum 10 | Nr. 5 | 2024 | s. 34-47.

<https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/5978>

Koch, A.B. & Brandt, E.Z. (I trykken). Verdensvendte børnehaver: Børnecentreret læsning og langsom pædagogik. *Tidsskriftet 0-14*. Tema: Forskning.